

Aktualitātes sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju un tiesību veicināšanā

SEPTEMBRIS 2021

LATVIJĀ:

- Š.g. 12. septembrī Latvijā tika atzīmēta Tēva diena, kuras ietvaros visas nedēļas garumā notika dažādas akcijas un pasākumi. Tā, piemēram, 10. septembrī norisinājās **biedrības "Tēvi" organizēta konference "Tēvi. Attiecības"**, apspriežot tādas aktuālas tēmas, kā bērna kopšanas atvaļinājums un cieņpilnu attiecību veidošana pēc šķiršanās. Saistībā ar bērna kopšanas atvaļinājumu tēvam ir iespējams noklausīties arī **diskusiju Latvijas radio raidījumā "Ģimenes studija"**. Savukārt vecāku organizācija "Mammamunteti.lv" Tēva dienu gaidot, ir veikusi **tēvu aptauju**, kurā piedalījās 1152 tēti no visas Latvijas - šie jautājumi tika apspriesti arī **ikgadējā "Tēvu sapulcē"**, kas norisinājās 10. septembrī.
- Saeima 16. septembrī pirmajā lasījumā **atbalstīja grozījumus likumā "Par policiju"**. Ar tiem plānots noteikt, ka policija bez aizsargājamās personas rakstveida pieteikuma varēs pieņemt lēmumu par personas, kas rada draudus, nošķiršanu no aizsargājamās personas. Lai izmaiņas stātos spēkā, tās vēl divos lasījumos jāskata Saeimai.

- Saeima 16. septembrī pirmajā lasījumā atbalstīja grozījumus, ar kuriem **iecerēts piešķirt tiesības saņemt sociālo rehabilitāciju par valsts budžeta līdzekļiem vardarbībā cietušām pilngadīgām personām, kuras Latvijā uzturas ar termiņuzturēšanās atļauju.** Lai likums stātos spēkā, tas Saeimai jāatbalsta vēl divos lasījumos.
- Saeima 23. septembrī galīgajā lasījumā atbalstīja **grozījumus Fizisko personu - saimnieciskās darbības veicēju - diskriminācijas aizlieguma likumā,** novēršot konstatētos trūkumus Eiropas Padomes Direktīvas 2004/113/EK pārņemšanā un ieviešot prasību ievērot vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem. Likums ir stājies spēkā 29. septembrī.
- Valdība 28. septembrī **apstiprināja atjaunoto Cilvēku tirdzniecības novēršanas plānu 2021.-2023. gadam,** kurā liels uzsvars likts uz izmeklētāju un prokuroru profesionālo pilnveidi.
- Latvijā jaunas sievietes augstāko izglītību iegūst biežāk nekā vidēji OECD valstīs, secināts **OECD izglītības pārskatā "Education at a Glance 2021".** Ziņojumā norādīts, ka 2020. gadā Latvijā 55% sieviešu 25-34 gadu vecumā bija ar iegūtu augstāko izglītību, salīdzinot ar 34% viņu vienaudžu vīriešu. Pētījums Latvijā tika prezentēts 17. septembrī.
- Ar mērķi atbalstīt meitenes visā Latvijā, kurām finansiālu iemeslu dēļ nav pieejamas higiēnas preces, **"Always" sadarbībā ar biedrību "Latvijas Sarkanais krusts" un uzņēmumu "Sanitex" jau otro reizi īsteno labdarības akciju #ZiedoMeitenēm.**
- Radio Pieci.lv norisinājās **diskusija par seksuālo vardarbību** un uzmākšanos, diskutējot par varas jēdziena izpratni un tās sadalījumu sabiedrībā kopumā.
- Centrs "Marta" kopā ar sadarbības partneriem ir uzsācis **jaunu projektu** Uzbekistānā, lai izveidotu sieviešu konsultatīvos atbalsta centrus septiņos Uzbekistānas reģionos.

- Sabiedrības integrācijas fonda kampaņas "Izstāstīt saliedētību" ietvaros š.g. 8. septembrī norisinājās **diskusija "Vienoti dažādībā: Vai tas ir iespējams Latvijā?"**.
- Š.g. 15. septembrī norisinājās **diskusija "Tikai sievietes par notiekošo Afganistānā"**, kur vairāki profesionāļi un eksperti meklēja atbildes uz tādiem jautājumiem kā, piemēram, kāda ir cilvēktiesību un sieviešu tiesību situācija Afganistānā un kā tas ietekmēs pārējo valstu ārpolitiku?
- Latvijas Televīzija un LSM veido **jaunu digitālā satura projektu "Būris"**, kurā tiks apspriestas dažādas sabiedrībā aktuālas tēmas viedokļu dueļu formātā. Projekta ietvaros ir plānotas arī diskusijas par dzimumu līdztiesības jautājumiem. Viedokļu dueļi, cilvēkstāsti, sižeti un diskusijas par dažādām tēmām būs pieejami no š.g. 26. septembra.

EIROPĀ:

- Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts septembrī ir nācis klajā ar **divām publikācijām saistībā ar dzimumā balstītas vardarbības tēmu**.
- Eiropas Parlamenta deputāti **aicina izveidot īpašu vīzu programmu Afganistānas sievietēm, kas meklē aizsardzību**, paužot nožēlu par situāciju Afganistānā un aicinot sniegt humāno palīdzību un koordinēti rīkoties, lai aizsargātu apdraudētās grupas.
- Š.g. 15. septembrī Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena Eiropas Parlamentā Strasbūrā uzstājās ar runu par stāvokli Eiropas Savienībā. **Savā uzrunā EK priekšsēdētāja uzsvēra nepieciešamību aktīvāk cīnīties pret dzimumā balstītu vardarbību**, norādot ka šī gada beigās EK nāks klajā ar priekšlikumu tiesību aktam ar mērķi cīnīties pret vardarbību pret sievietēm.

- Noslēdzoties 2021. gada starptautiskajai Demokrātijas nedēļai, **Eiropas Savienība paziņoja par papildu 119,5 miljonu eiro lielu atbalstu demokrātijai un cilvēktiesībām 2021. gadā.** Īpaša uzmanība tiks pievērsta sieviešu un jauniešu iniciatīvām, kas palīdzēs īstenot ES Rīcības plānu cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.-2024. gadam un valstu plānus saskaņā ar ES Dzimumu līdztiesības rīcības plānu III.
- Š.g. 16. septembrī **Eiropas Parlamenta deputāti ar 427 balsīm par pieņēma likumdošanas iniciatīvu,** pieprasot veidot mērķtiecīgus tiesību aktus un politiku, lai risinātu problēmas, kas ir saistītas ar visa veida vardarbību un diskrimināciju dzimuma dēļ. Parlamenta deputāti aicina Eiropas Komisiju iekļaut dzimumā balstītu vardarbību kā jaunu noziedzības jomu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 83. panta 1. punktu līdzās citiem noziegumiem, kurus nepieciešams apkarot kopīgiem spēkiem.
- Islandē septembra noslēgumā norisinājās parlamenta vēlēšanas, kurā **sievietes ieguvušas gandrīz pusi deputātu vietu parlamentā** (30 no 63 vietām jeb 47,6%).
- Īrijas Futbola asociācija septembrī paziņoja, ka **sieviešu un vīriešu futbola komandas turpmāk saņems vienlīdzīgu atalgojumu.**

PASAULĒ:

- Š.g. 18. septembrī jau otro reizi norisinājās **Starptautiskā vienlīdzīgas darba samaksas diena, ko 2020. gadā pirmo reizi izveidoja ANO.** Joprojām pasaulē sievietes par vienādu vai tādas pašas vērtības darbu saņem mazāku atalgojumu nekā vīrieši, tādēļ **aicinām iepazīties ar OECD piedāvāto informāciju par ar dzimumu saistītu darba samaksas atšķirību.**
- Starptautiskā darba organizācija (ILO) ir publicējusi pētījumu **"Globālais darba samaksas ziņojums 2020-2021: atalgojums un minimālās algas Covid-19 kontekstā".**

- **Afganistānas sievietes ir sākušas aktīvu kampanju internetā**, lai protestētu pret "Taliban" noteiktajām ģērbšanas prasībām, kas paredz sievietēm aizklāt seju un ķermeni. Sociālajos tīklos publiskotajās fotogrāfijās afgāņu sievietes pozē košās un krāsainās tradicionālajās drēbēs.
- ANO Sieviešu organizācija **publicē jaunu Feminisma ceļvedi ekonomiskajai atveseļošanai un transformācijai**, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas gūtās mācības.
- Kontekstā ar septembrī notikušo ANO Ģenerālās asamblejas 76. sesiju, **aicinām iepazīties ar ANO Sieviešu organizācijas sagatavoto vēsturisko pārskatu par dzimumu līdztiesību un ANO Ģenerālo asambleju**.
- Valsts prezidents **Egils Levits savā uzrunā ANO Ģenerālās asamblejas 76. sesijā norādīja, ka "sieviešu un meiteņu tiesības būs viens no galvenajiem Latvijas darba uzdevumiem**, pie kā mēs kā ANO Sieviešu statusa komisijas sekretariāta vadītāja vietnieces statusu ieņemošā valsts aktīvi strādāsim nākamos divus termiņus". Tāpat prezidents uzsvēra, ka vislielākās bažas šobrīd rada pieaugušo un nepilngadīgo afgāņu sieviešu liktenis.